

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Izmenjava znanja in prenos informacij s področja intervencije dobrobit živali (DŽ) za leto 2023

Podintervencija DŽ za GOVEDO

Avtorji: Karmen Jerič, Rok Samec, Barbara Kralj, mag. Anton Hohler, Igor Horvat, Adam Raspor, Karmen Jerič, Iztok Polanšek, Andreja Marguč Kavc, mag. Peter Pšaker

Sofinancira
Evropska unija

Za vsebino je odgovorna Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije.

Organ upravljanja, določen za izvajanje Skupni strateški načrt 2023-2027 je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Leto 2023

Kazalo vsebine

INFORMIRANJE UPRAVIČENCEV O IZVAJANJU INTERVENCIJE DOBROBIT ŽIVALI, KI VKLJUČUJE NAJMANJ NAMEN INTERVENCIJE, VSTOPNE POGOJE V INTERVENCIJO	3
PREDSTAVITVE VSEH ZAHTEV POSAMEZNE PODINTERVENCIJE IZ INTERVENCIJE DOBROBIT ŽIVALI, KI VKLJUČUJEJO NAJMANJ PREDSTAVITEV POGOJEV ZA IZPOLNJEVANJE POSAMEZNE ZAHTEVE TER ZMANJŠANJA PLAČIL	9
IDENTIFIKACIJA IN REGISTRACIJA ŽIVALI, KI ZAJEMA NAJMANJ OZNAČITEV ŽIVALI, VODENJE REGISTRA NA GOSPODARSTVU	14
SEZNANITEV S TEŽAVAMI NA TERENU PRI IZVAJANJU PREGLEDOV NA KRAJU SAMEM ZA POSAMEZNO PODINTERVENCIJO IZ INTERVENCIJE DOBROBIT ŽIVALI - POROČILO O UGOTOVLJENIH KRŠITVAH NA VLOGAH ZA UKREPE DŽ V LETU 2022.	20
DOBRA PRAKSA DOBROBITI ŽIVALI NA GOVEDOREJSKI KMETIJI ZAGRADIŠNIK (GORNJI GRAD)	24
DOBRA PRAKSA DOBROBITI ŽIVALI, kmetija Zagradišnik, Gornji Grad	24

GRADIVO DOBROBIT ŽIVALI – GOVEDO ZA LETO 2023

INFORMIRANJE UPRAVIČENCEV O IZVAJANJU INTERVENCIJE DOBROBIT ŽIVALI, KI VKLJUČUJE NAJMANJ NAMEN INTERVENCIJE, VSTOPNE POGOJE V INTERVENCIJO

Karmen Jerič, KGZS Zavod Murska Sobota

Uredba o intervenciji dobrobit živali iz strateškega načrta SKP 2023-2027 za Slovenijo v letu 2023 (Uradni list RS, št. 166/22, št. 113/23) predstavlja zakonsko osnovo za izvajanje ukrepa. Določa: upravičence, splošne pogoje, vstopne pogoje, trajanje obveznosti, podintervencije, nabor možnih zahtev, višine plačil, podrobnejša izvedbena pravila v zvezi s kontrolami in sistemom upravnih sankcij. Izvaja se v okviru štirih podintervencij in sicer za:

1. prašiče (podintervencija DŽ – prašiči);
2. govedo (podintervencija DŽ – govedo);
3. drobnico (podintervencija DŽ – drobnica) in
4. konje (podintervencija DŽ – konji).

Namen intervencije DŽ je spodbujanje kmetijskih gospodarstev k izpolnjevanju zahtev za dobrobit živali, ki presegajo predpisane zahteve ravnanja, navedene v uredbi, ki ureja pogojenost, in običajno rejsko prakso, ki je v skladu z Uredbo 2021/2115/EU opredeljena za te zahteve v strateškem načrtu SKP.

Upravičenec do plačil iz intervencije DŽ (upravičenec) je nosilec kmetijskega gospodarstva, ki se vključi v eno ali več podintervencij intervencije DŽ in izpolnjuje pogoje iz te uredbe.

Trajanje obveznosti: Intervencija DŽ je enoletna intervencija. Za intervencijo DŽ se zahtevki vložijo ločeno za posamezno podintervencijo v skladu z uredbo, ki ureja integrirani administrativni in kontrolni sistem za leto 2023.

Zahtevki so sestavni del zbirne vloge iz uredbe, ki ureja integrirani administrativni in kontrolni sistem za leto 2023.

Zahtevek za podintervencijo DŽ – govedo, zahtevek za podintervencijo DŽ – drobnica in zahtevek za podintervencijo DŽ – konji se vlagajo za kmetijsko gospodarstvo.

Zahtevek za podintervencijo DŽ – prašiči pa se, kjer je na kmetijskem gospodarstvu več gospodarstev, vloži za vsako posamezno gospodarstvo, za katero se podintervencija DŽ – prašiči uveljavlja.

Splošni pogoj – usposabljanje:

Nosilec KMG ali član kmetije oziroma oseba, zaposlena na KMG, mora **najpozneje do 15. decembra 2023 opraviti usposabljanje s področja intervencije DŽ.**

Usposabljanje **obsega najmanj štiri pedagoške ure** in ga izvede izvajalec usposabljanja v skladu z uredbo, ki ureja intervencijo za izmenjavo znanj in prenos informacij ter usposabljanje svetovalcev.

Če usposabljanje iz prejšnjega odstavka opravi udeleženec, ki je samostojni podjetnik posameznik ali je zaposlen pri pravni ali fizični osebi, registrirani za opravljanje kmetijske dejavnosti, se to usposabljanje šteje kot opravljena obveznost. Potrebna je izjava delodajalca o zaposlitvi osebe.

Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (v nadaljnjem besedilu: agencija) za upravni pregled izpolnjevanja zahteve glede usposabljanja 15. januarja 2024 iz evidence EVIZO za ta KMG prevzame številko KMG-MID in število opravljenih ur usposabljanja.

Višja sila:

Če zaradi višje sile ali izjemnih okoliščin, določenih v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo, upravičenec ne more izpolniti svojih obveznosti v zvezi s posameznimi zahtevami, za katere je vložil zahtevek, **obdrži pravico do celotnega plačila.**

V 15 delovnih dneh od dneva, ko je upravičenec to zmožen storiti, mora na primere višje sile ali izjemnih okoliščin sporočiti agenciji na posebnem obrazcu ter priložiti ustrezna dokazila.

Če med trajanjem obveznosti za intervencijo DŽ **višja sila ali izjemne okoliščine, ki jih je upravičenec v skladu s prejšnjim odstavkom sporočil agenciji, prenehajo, mora upravičenec v 15 delovnih dneh od njihovega prenehanja agenciji pisno sporočiti datum prenehanja višje sile ali izjemnih okoliščin.**

Razpoložljiva sredstva:

Za intervencijo DŽ v letu 2023 je namenjenih do 10.000.000 eurov. Plačila iz intervencije DŽ se v celoti izvedejo po 1. aprilu 2024.

Sredstva za izvajanje intervencije DŽ za leto 2023 zagotovi MKGP v letu 2024 v okviru svojega finančnega načrta, iz proračuna Republike Slovenije v višini 29,80 % in iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja v višini 70,20 %.

Uredba o intervenciji dobrobit živali iz strateškega načrta SKP 2023-2027 za Slovenijo v letu 2023 (Uradni list RS, št. 166/22, št. 113/23) vsebuje tudi Priloge glede dnevnika paše, ki ga mora voditi upravičenec, navaja tudi katalog upravnih sankcij, ekološko pomembna območja, območja s krajšo vegetacijsko dobo in izjavo o izvedbi aktivnosti za pridobitev /ohranitev statusa črede proste BVD ter seznam čistopasemskih konj. V nadaljevanju so navedene povezave do teh vsebin, ki so predmet Uredbe:

Priloge:

[Priloga 1: Dnevnik/urnik izpustov](#)

[Priloga 2: Katalog upravnih sankcija](#)

[Priloga 3: Dnevnik paše za leto 2023](#)

[Priloga 4: Ekološko pomembna območja](#)

[Priloga 5: Območje s krajšo vegetacijsko dobo](#)

[Priloga 6: Izjava o izvedbi aktivnosti za pridobitev/ohranitev statusa črede proste BVD](#)

[Priloga 7: Seznam pasem čistopasemskih konj](#)

PREDSTAVITEV INTERVENCIJE DOBROBIT ŽIVALI IN POSAMEZNIH PODINTERVENCIJ IZ TE INTERVENCIJE

PODINTERVENCIJA DŽ – GOVEDO

Vstopni pogoj: Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za posamezno zahtevo za podintervencijo DŽ – govedo rediti najmanj tako število goveda kot ustreza **2 GVŽ goveda** razen za zahtevi vzreja telet in izkoreninjenje BVD, kjer se pogoj 2 GVŽ preverja pred izplačilom.

Za **preračun števila goveda v GVŽ** se upoštevajo naslednji koeficienti:

- govedo, mlajše od šestih mesecev: **0,4**;
- govedo od šestega meseca do dveh let: **0,6**;
- govedo, starejše od dveh let: **1,0**.

Nabor možnih zahtev: Paša goveda Izpust, Vzreja telet, lizkoreninjenje goveje virusne diareje (BVD).

Plačilo za zahteve paša goveda, izpust in bvd se dodeli za vse kategorije goveda, plačilo za zahtevo teleta pa se dodeli le za govedo, mlajše od šestih mesecev. Za določitev kategorij goveda agencija prevzame starost za posamezno žival. .

Za zahtevo (4) se plačilo dodeli za **povprečno število goveda v tekočem letu izraženo v GVŽ**. Povprečno letno število GVŽ govedi se izračuna kot aritmetično povprečje seštevka zmnožkov števila govedi posameznih kategorij iz CRG po stanju na dan **1. februar** tekočega leta in **na štiri reprezentativne naključno izbrane datume** ter ustreznih koeficientov GVŽ. Za leto 2023 so določeni datumi: 30. marec 2023, 10. maj 2023, 6. julij 2023, 2. oktober 2023.

Plačilo se dodeli za najmanj 2 GVŽ.

Višina plačila za izvajanje posamezne zahteve za podintervencijo DŽ – govedo letno znaša:

- paša goveda **52,90 eura/GVŽ**,
- izpust **41,06 eura/GVŽ**,
- vzreja telet **60,71 eura/GVŽ**,
- izkoreninjenje BVD:
  - za pridobitev statusa **8,26 eura/GVŽ**,
  - za vzdrževanje statusa **4,13 eura/GVŽ**.

Paša goveda

Pogoji:

1. govedo se mora pasti neprekinjeno najmanj 120 dni v času od 1. aprila 2023 do 15. novembra 2023;
2. govedo lahko prenočuje v hlevu;
3. krave molznice se morajo dnevno pasti vsaj v času med obema molžama;
4. zatiranje notranjih zajedavcev mora biti izvedeno na podlagi predhodne koprološke analize;
5. voditi je treba dnevnik paše na obrazcu iz Priloge 3;
6. obtežba z živalmi, ki jih upravičenec navede na zahtevku, glede na skupno površino GERK-ov, na katerih je izvajanje paše dovoljeno, ne sme presegati **3 GVŽ/ha**, razen v primeru, ko se paša izvaja tudi na planini oziroma skupnem pašniku drugega nosilca kmetijskega gospodarstva.

Začetka obdobja paše za govedo letos ni mogoče uveljavljati pred 1. aprilom 2023 oziroma pred datumom vnosa zahtevka.

Koprološka analiza in izdaja zdravil za tretiranje živali: spomladi pred začetkom paše in v jeseni po končanem obdobju paše.

Za koprološko analizo se vzame najmanj **en skupni vzorec blata za vsakih 20 govedi**. **Spomladi:** rezultati koprološke analize vneseni v seznam koproloških analiz pred datumom vnosa zahtevka. **Jeseni najpozneje do 31. decembra 2023.**

Izdaja zdravil za tretiranje živali proti notranjim zajedavcem se izvede na podlagi pozitivnih rezultatov koprološke analize in strokovne presoje veterinarja. Krave, katerih mleko se uporablja za prehrano ljudi, se lahko tretirajo v času presušitve.

Obdobje paše se za posamezne živali lahko **prekine** zaradi telitve, bolezni ali poškodbe, nevarnosti napada velikih zveri in izjemnih vremenskih razmer. Če ta prekinitvev ne traja skupno več kot **deset dni**, je ni treba sporočiti agenciji, temveč se trajanje in razlog za prekinitvev navedeta le v dnevniku paše. Podobna pravila veljajo premike živali na planini, na sejem ali razstavo.

Upravičenec mora najpozneje en dan pred vnosom zahtevka **urediti stanje v CRG**.

Pogin živali, prodaja, oddaja v zakol pred izpolnitvijo obdobja paše: premik sporočimo v CRG, šteje kot pisni umik zahtevka za posamezno žival.

GERK-i, na katerih je paša dovoljena, in ekološko pomembna območja z omejitvami so podrobno navedeni v 21. členu uredbe o intervenciji DŽ za leto 2023.

Izpust

Govedu mora biti zagotovljen **stalni ali izmenični dostop do izpusta prek celega leta**. Izpust mora biti urejen tako, da se prepreči izlivanje, izpiranje ali odtekanje izcedkov v površinske ali podzemne vode ali okolje. Živali morajo biti v izpustu **najmanj po 2 uri na dan**.

Površina izpusta mora za posamezno kategorijo goveda obsegati najmanj:

1. teleta	2 m ² na žival;
2. mlado govedo od 6 mesecev do 1 leta	2,5 m ² na žival;
3. mlado govedo nad 1 leto do 2 let	4 m ² na žival;
4. govedo nad 2 leti	4,5 m ² na žival;
5. plemenski bik	30 m ² na žival.

Izmenični dostop do izpusta: čreda razdeljena v **skupine za izpust**, pri čemer vsaka skupina uporablja izpust najmanj dve uri na dan. Površina: se izračuna glede na število in kategorijo živali, ki so v izpustu istočasno.

Za stalni in izmenični izpust se vodi dnevnik ali urnik izpustov (Priloga 1).

Prekinitev izpusta: telitve, bolezni ali poškodbe in izjemne vremenske razmere Če ta prekinitev ne traja skupno več kot **deset dni**, je ni treba sporočiti agenciji, temveč se trajanje in razlog za prekinitev navedeta le v dnevniku ali urniku izpustov. Pogini živali, prodaj, oddaja v zakol, premiki živali na planino, sejem, razstavo: enako kot pri paši.

Pomembno: Zahteve za izpust in zahteve za pašo goveda **ni mogoče uveljavljati hkrati za isto žival**.

Vzreja telet

Pogoji:

Teletom v skupinskih boksih mora biti prek celega leta zagotovljena najmanj naslednja **neovirana talna površina**:

- teleta do treh mesecev starosti vsaj 2 m² na žival,
- teleta starejša od treh mesecev vsaj 2,5 m² na žival.

Vsaj na **66 % talne površine** boksa morajo biti **tla polna** (ne rešetkasta) in nastlana. Kot ustrezen nastilj se štejejo slama, seno, lesni sekanci, lesni oblanci oziroma žagovina.

Zahteva se izvaja za **vsaj teleta** na kmetijskem gospodarstvu.

Teleta morajo biti v tekočem letu na kmetijskem gospodarstvu upravičenca neprekinjeno najmanj **štiri mesece**.

Pomembno: Če se za teleta uveljavlja zahteva Vzreja telet, hkrati za ta teleta **ni mogoče uveljavljati** zahteve paša goveda in izpust.

Izkoreninjenje BVD

Do 28. februarja 2023 je treba veterinarski organizaciji **predložiti izjavo** o izvedbi aktivnosti za pridobitev ali ohranitev statusa črede, proste BVD, na obrazcu iz Priloge 6.

Prvo vzorčenje: najpozneje do 31. maja 2023. Če so rezultati preiskav negativni, mora upravičenec izvesti **drugo vzorčenje** najpozneje do 15. novembra 2023 (prijavo posredovati do veterinarski organizaciji do 30. septembra).

Ohranitev statusa črede, proste BVD: v tekočem letu opravljeno vzorčenje in testiranje.

Veterinarska organizacija mora do 31. januarja 2024 vnesti izvedene aktivnosti v **seznam izjav za izkoreninjenje BVD**.

Podrobnejši pogoji in obveznosti za vsako od možnih zahtev so navedeni v **Uredbi o intervenciji dobrobit živali za leto 2023 (Uradni list RS, št. [166/22](#) in [113/23](#))** v členih od 21. do 28. člena.

Seznam prilog:

[Priloga 1: Dnevnik/urnik izpustov](#)

[Priloga 2: Katalog upravnih sankcij](#)

[Priloga 3: Dnevnik paše za leto 2023](#)

[Priloga 4: Ekološko pomembna območja](#)

[Priloga 5: Območje s krajšo vegetacijsko dobo](#)

[Priloga 6: Izjava o izvedbi aktivnosti za pridobitev/ohranitev statusa črede proste BVD](#)

Literatura je na voljo pri avtorju.

PREDSTAVITVE VSEH ZAHTEV POSAMEZNE PODINTERVENCIJE IZ INTERVENCIJE DOBROBIT ŽIVALI, KI VKLJUČUJEJO NAJMANJ PREDSTAVITEV POGOJEV ZA IZPOLNJEVANJE POSAMEZNE ZAHTEVE TER ZMANJŠANJA PLAČIL

Rok Samec in Barbara Kralj KGZS Zavod Celje, mag. Anton Hohler, KGZS Zavod Ptuj, Igor Horvat KGZS Zavod Kranj

Podintervencija DŽ – paša goveda

Paša goveda se lahko izvaja na kmetijskih površinah kmetijskega gospodarstva upravičenca in na planini oziroma skupnem pašniku drugega nosilca kmetijskega gospodarstva. Pri tem morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- govedo se mora pasti neprekinjeno najmanj 120 dni v času od 1. aprila 2023 do 15. novembra 2023;
- govedo lahko prenočuje v hlevu;
- krave molznice se morajo dnevno pasti vsaj v času med obema molžama;
- zatiranje notranjih zajedavcev mora biti izvedeno na podlagi predhodne koprološke analize (spomladi in jeseni);
- voditi je potrebno dnevnik paše.

Obtežba z živalmi, ki jih upravičenec navede na zahtevku, glede na skupno površino GERK-ov, na katerih je izvajanje paše dovoljeno, ne sme presegati 3 GVŽ/ha, razen v primeru, ko se paša izvaja tudi na planini oziroma skupnem pašniku drugega nosilca kmetijskega gospodarstva. Pri izračunu obtežbe se upošteva površina GERK-ov (POLJINE), pri katerih je vlagatelj na zbirni vlogi označil PAŠO in je paša tam dovoljena. Začetka obdobja paše za govedo ni mogoče uveljavljati pred 1. aprilom 2023 oz. pred datumom vnosa zahtevka.

Koprološka analiza in izdaja zdravil za tretiranje živali na podlagi rezultatov koprološke analize morata biti opravljeni spomladi pred začetkom paše **in v jeseni po končanem obdobju paše za govedo v letu 2023**. Za koprološko analizo se vzame najmanj en skupni vzorec blata za vsakih 20 govedi. Spomladi mora biti koprološka analiza izdelana in podatki, razen datuma izdaje zdravil, vneseni v seznam koproloških analiz pred datumom vnosa zahtevka. **Jeseni pa mora biti koprološka analiza izdelana in podatki vneseni v seznam koproloških analiz najpozneje do 31. decembra 2023.**

Izdaja zdravil za tretiranje živali proti notranjim zajedavcem se izvede na podlagi pozitivnih rezultatov koprološke analize in strokovne presoje veterinarja.

Jeseni upravičenec odda vzorec blata za koprološko analizo pooblaščenim organizacijam po končanem obdobju paše za govedo najpozneje do 30. novembra 2023. Krave, katerih mleko se uporablja za prehrano ljudi, se lahko tretirajo v času presušitve.

Pri izvajanju paše je potrebno upoštevati časovne prepovedi paše za intervencijo DŽ paša, na določenih ekološko pomembnih območjih posebnih travniških habitatov.

Podintervencija DŽ – govedo: izpust

Za govedo, ki se uveljavlja v zahtevku izpust mora biti zagotovljen stalni ali izmeničen dostop do izpusta najmanj 2 uri na dan preko celega leta. Izpust mora biti urejen tako, da se prepreči izlivanje, izpiranje ali odtekanje izcedkov v površinske ali podzemne vode ali okolje. Predstavili smo predpisane najmanjše površine izpusta za posamezno kategorijo goveda.

Podali smo zahteve v primeru zagotavljanja izmeničnega dostopa do izpusta in sicer mora biti čreda goveda na gospodarstvu razdeljena v skupine za izpust, pri čemer vsaka skupina uporablja izpust najmanj dve uri na dan. Površina izpusta v primeru izmeničnega izpusta mora ustrezati številu in kategoriji živali, ki so v izpustu istočasno. Pri izmeničnem izpustu mora upravičenec voditi dnevnik ali urnik izpustov za vse skupine živali (prikaz praktičnega primera).

Predstavili smo zahteve v primeru prekinitve izpusta in jih podkrepili s primeri in zahtevanimi evidencami. Izpust za govedo za posamezne živali se lahko prekine zaradi telitve, bolezni ali poškodbe in izjemnih vremenskih razmer. Če ta prekinitvev ne traja skupno več kot deset dni, je ni treba sporočiti agenciji, temveč se trajanje in razlog za prekinitvev navedeta le v dnevnik ali urnik izpustov. Prav tako smo predstavili zahteve, če upravičenec za posamezno žival ali več živali ne zagotovi celotnega obdobja izpusta v primeru: višje sile, prekinitvev izpusta za več kot 10 dni, prodaja živali na drugo kmetijo, če žival začasno zapusti kmetijsko gospodarstvo zaradi sejma ali razstave.

Upravičenec mora ob oddaji zahtevka za izpust (govedo) podati izjavo, da v tekočem letu na kmetijskem gospodarstvu izpolnjuje zahtevo, za vse živali na kmetijskem gospodarstvu, za katere uveljavlja zahtevo. Zahteve za izpust in zahteve za pašo goveda ni mogoče uveljavljati hkrati za isto žival.

Vse zahteve glede izpusta smo v prezentacijah podkrepili tudi s slikovnimi in strokovnimi priporočili.

Podintervencija DŽ - govedo: vzreja telet

Kmetijska gospodarstva, ki uveljavljajo zahtevek za vzrejo telet morajo teletom v skupinskih boksih prek celega leta zagotoviti najmanj naslednjo neovirano talno površino:

- teleta do treh mesecev starosti vsaj 2 m² na žival,
- teleta starejša od treh mesecev vsaj 2,5 m² na žival.

Hkrati pa morajo zagotoviti, da vsaj na 66 % talne površine boksa predstavljajo polna tla (ne rešetkasta) in poskrbeti za ustrezen nastil (slama, seno, lesni sekanci, lesni oblanci oziroma žagovina).

Poleg zahtev glede talne površine morajo biti izpolnjeni tudi naslednji pogoji:

- zahteva se izvaja za vsa teleta na kmetijskem gospodarstvu,
- eleta morajo biti v tekočem letu na kmetijskem gospodarstvu upravičenca neprekinjeno najmanj štiri mesece,
- v obdobju iz prejšnje alineje morajo biti teleta označena, registrirana in vodena v skladu s predpisi, ki urejajo identifikacijo in registracijo govedi,
- upravičenec ob oddaji zahtevka za vzrejo telet poda izjavo, da v tekočem letu na kmetijskem gospodarstvu izpolnjuje zahteve glede talnih površin, za vsa teleta na kmetijskem gospodarstvu.

Če se za teleta uveljavlja zahtevka za vzrejo telet, hkrati za teleta ni mogoče uveljavljati zahtevkov za pašo in izpust za teleta.

Pogoji in zahteve so podkrepili v prezentacijah s fotografijami in strokovnimi priporočili.

Podintervencija DŽ - izkoreninjenje goveje virusne diareje (BVD)

Za pridobitev ali ohranitev statusa črede, proste BVD, se morajo vse aktivnosti izvajajo v skladu s [Pravilnikom o statusu črede, proste goveje virusne diareje \(Uradni list RS, št. 92/22\)](#). Upravičenec je v letu 2023 moral do 28. februarja 2023 veterinarski organizaciji predložiti izjavo o izvedbi aktivnosti za pridobitev ali ohranitev statusa črede, proste BVD, na obrazcu iz Priloge 6 uredbe DŽ.

Veterinarska organizacija je v sedmih dneh od prejema izjave vnesla podatek o predloženi izjavi v seznam izjav za izkoreninjenje BVD.

Upravičenec, ki v letu 2023 izvaja aktivnosti za pridobitev statusa črede, proste BVD, je moral imeti opravljeno prvo vzorčenje za pridobitev statusa črede, proste BVD, najpozneje do 31. maja 2023. Če so rezultati preiskav bili negativni, je moral upravičenec izvesti drugo vzorčenje najpozneje do 15. novembra 2023. Prijavo za odvzem vzorcev za drugo vzorčenje je moral upravičenec dati veterinarski organizaciji najpozneje do 30. septembra 2023. Če so rezultati preiskav bili pozitivni, je moral upravičenec zagotoviti, da veterinarska organizacija, na katero je dal prijavo za odvzem vzorcev, do 15. novembra 2023 začne z vzorčenjem živali. Upravičenec, ki v letu 2023 izvaja aktivnosti za ohranitev statusa črede proste BVD mora imeti v tekočem letu opravljeno vzorčenje in testiranje za ohranitev statusa črede proste BVD. Veterinarska organizacija mora do 31. januarja 2024 vnesti v seznam izjav za izkoreninjenje BVD podatke o izvedenih aktivnostih v zvezi s pridobivanjem oz. ohranjanjem statusa.

Opis bolezni BVD

BVD je zelo nalezljiva virusna bolezen domačih in divjih parkljarjev. Zaradi te bolezni ima rejec velike ekonomske izgube, saj se zmanjša prirast mesa in prireja mleka, pojavljajo se tudi motnje pri razmnoževanju goveda in nenazadnje tudi pogini živali. Bolezen povzroča driske, pljučnice, abortuse, oslabitev imunskega sistema, izostanke pojatve, slabšo plodnost, podaljšan poporodni premor, slabši prirast in prezgodnje izločitve živali.

Prizadeto je predvsem mlado govedo, značilna je povišana telesna temperatura, akutno vnetje in razjede na sluznici prebavil, rinitis in trajna ali občasna driska, včasih tudi šepanje.

V Sloveniji je približno 30 % govejih rej okuženih. Ukrep za izkoreninjenje te bolezni je po novem vključen v podintervencijo Dobrobit živali – govedo, na način, ki omogoča vsem govedorejcem, da se vključijo, so v svojih čredah deležni monitoringa in v primeru odkrite okužbe tudi diagnostične pomoči pri saniranju bolezni v čredi. Bolezen že desetletja povzroča velike ekonomske škode slovenski govedoreji (samim rejcem in državi).

Za izpolnitev pogojev za odobritev statusa črede proste BVD je potrebno v vsaki posamezni reji prvih petih živalim, ki so starejše od devet (9) mesecev odvzeti vzorce krvi in jih preiskati na prisotnost protiteles proti virusu BVD. Takšno vzorčenje in testiranje živali v reji bo potrebno ponoviti še dvakrat v razmaku 4 mesecev. Če so vsi rezultati teh preiskav negativni na prisotnost protiteles proti virusu BVD, pomeni, da v reji ni živali, ki bi izločala virus BVD in reja bo že po 12 mesecih izpolnila pogoje za odobritev statusa črede proste BVD. Status bo potem potrebno enkrat letno obnavljati s pregledom prvih petih živali, ki so starejše od 9 mesecev na prisotnost protiteles proti virusu BVD.

Glede na to, da je v Sloveniji približno 70 % rej še vedno negativnih na BVD, je pričakovano, da večina rej govedi, ki se je/bo odločila za pristop, dobila priznanje statusa črede proste BVD že v prvem letu. Reje, v katerih pa se bo z izvedenim testiranjem ugotovilo prisotnost okužbe BVD, pa imajo v okviru pravilnika možnost, da bolezen sanirajo, tako da testirajo najprej vse živali v reji na prisotnost virusa BVD in v naslednjih 12 mesecih še vsa novorojena teleta, takoj po rojstvu. Vse ugotovljene pozitivne živali na virus BVD, teh je v okuženih rejah približno od 1-5 %, je potrebno izločiti iz reje v klanje, da se prepreči nadaljnje kroženje virusa BVD na kmetiji in po približno 18 mesecih bodo tudi reje, ki bodo pristopile k sanaciji, dobile možnost, da izpolnijo pogoje za odobritev statusa črede proste BVD.

Reje, ki so/bodo pristopile k odobritvi statusa morajo ves čas izvajati preventivne ukrepe (BIOVARNOST), da si okužbe BVD ne vnesejo v rejo.

Poznavanje statusa okužbe z virusom BVD je pomembno za vse rejce govedi, ker imajo s pridobljenim statusom »črede proste BVD« podatek, da so njihove živali zdrave (proste bolezni BVD), da lahko izkoriščajo svoj genetski potencial, teleta in plemenske živali iz takšnih rej imajo ob prodaji višjo ceno, podatek pa je pomemben tudi za varnejše trgovanje z živimi živalmi in za vhlavljanje bikcev v vzrejališča/osemenjevalna središča, ker morajo biti biki v vseh osemenjevalnih središčih prosti bolezni BVD.

Oblike bolezni BVD

- **Subklinična:** Ugotovi se v čredah, kjer ni klinično zaznavne bolezni. Pri preiskavi krvi so ugotovljena protitelesa.
- **Subakutna:** Živali imajo povišano telesno temperaturo, okoli 40 °C, pospešeno dihanje, pojavijo se kratkotrajne spremembe na ustni sluznici, kot so hiperemija in razjede. Pri živalih opazimo nosni izcedek, solzenje, kašelj in kratkotrajno drisko (najpogosteje pri mladem govedu).
- **Akutna:** Pojavi se največ pri petih odstotkih živali. Telesna temperatura je povišana na okoli 41°C, zaznajo se pospešeno dihanje, depresija, neješčnost in izrazita levkopenija. Opaziti je hiperemijo sluznice nosu in serozen nosni izcedek.
- Pri hudih infekcijah je smrček pokrit z debelo plastjo lepljivega izcedka. Ta se spremeni v kraste, pod katerimi so erozije, prisotna je vlecljiva sluz. Zaznaven je keratokonjunktivitis, včasih tudi keratitis. V nekaterih čredah je kot glavni klinični znak šepavost. Med povišano telesno temperaturo so iztrebki izoblikovani, imajo primesi sluzi in krvi. Po nekaj dneh se pojavi driska, ki zelo smrdi in vsebuje mehurčke plina. V iztrebkih je veliko sluzi. Pri podaljšani bolezni se koža vratu, pleč, kolen in presredka nabira v gube. Živali hujšajo in močno pade mlečnost.
- **Kronična:** Ta oblika nastane iz akutne. Živali postopno hirajo, pojavijo se hiperkeratolitične spremembe in občasne driske. Zelo pogoste so sekundarne infekcije razjed na sluznici, ki se kažejo kot sirasto gnojne smrdljive obloge. Traja lahko šest mesecev in več, smrtnost je zelo visoka.

Prenos bolezni BVD

Živali, ki so okužene izločajo virus BVD z nosnim izcedkom, izdihanim zrakom, slino, urinom, blatom, semenom in z izcedki iz maternice. Živali se najpogosteje okužijo ob neposrednem stiku z okuženo živaljo (nakup, skupna paša, razstava), po možnosti pa tudi z izdihanim zrakom, okuženo hrano in semenom. Virus pa lahko posredno med čredami prenašajo tudi ljudje z okuženo opremo in oblačili.

Literatura je na voljo pri avtorju.

IDENTIFIKACIJA IN REGISTRACIJA ŽIVALI, KI ZAJEMA NAJMANJ OZNAČITEV ŽIVALI, VODENJE REGISTRA NA GOSPODARSTVU

Adam Raspor KGZS Zavod Nova Gorica

Imetniki, ki redijo govedo, se morajo vpisati v evidenco imetnikov rejnih živali (EIRŽ) in registrirati gospodarstvo (RGG). Zavezanci za vpis v EIRŽ so imetniki živali, ki redijo naslednje skupine rejnih živali: govedo, kopitarji; drobnica, prašiči, divjad iz obore za rejo, alpake, lame, polži; perutnina, kunci; akvakultura, čebele. Izjema so tisti imetniki, ki na svojem gospodarstvu redijo izključno perutnino, kunce in so izpolnjeni naslednji pogoji: živali se redijo izključno za lastno domačo porabo; hkrati se ne redi več kot 50 kljunov perutnine, pet nojev, 50 kuncev; živali se ne premika z gospodarstva, razen neposredno v klavnico v služnostno klanje za lastno domačo porabo.

Imetnik goveda mora pred prejemom živali na svoje gospodarstvo poskrbeti za registracijo gospodarstva. Gospodarstvu se ob registraciji dodeli G-MID številka. Gospodarstvo je kmetijsko ali drugo gospodarstvo oziroma objekt, razen prevoznega sredstva, kjer se, četudi samo začasno, redijo oziroma zadržujejo živali zaradi reje, proizvodnje, nakupa, prodaje, razstave, paše ali drugih namenov, vključno s planinskimi in skupnimi pašniki, razstavami, sejmi, klavnicami ter zbirnimi centri za živali.

Kmetijsko gospodarstvo (KMG-MID). Kmetijsko gospodarstvo je organizacijsko in poslovno zaokrožena gospodarska celota, ki obsega eno ali več gospodarstev (G-MID), ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo. V okviru kmetijskega gospodarstva (KMG-MID) lahko nastopa eno ali več gospodarstev (G-MID): Če se gospodarstvo in kmetijsko gospodarstvo nahajata na isti lokaciji, je številka G-MID enaka številki KMG-MID (izjema so klavnica, sejem/razstava, zbirni center), če je gospodarstev več, dobi vsako gospodarstvo, ki se nahaja na drugi lokaciji kot kmetijsko gospodarstvo, novo številko G-MID. Ukrepe kmetijske politike se vedno uveljavlja le za kmetijsko gospodarstvo (KMG-MID), ne glede na to, koliko gospodarstev (G-MID) ima kmetijsko gospodarstvo.

Imetnik goveda je odgovoren za označevanje goveda na svojem gospodarstvu. Poskrbeti mora, da so vse njegove živali označene v predpisanih rokih in na pravilen način, da so podatki o označitvi sporočeni v Centralni register goveda (CRG), ter da žival vedno spremlja potni list. Prav tako je dolžan poskrbeti, da so podatki o premiku goveda na drugo gospodarstvo sporočeni v CRG v priglasitvenem roku. Imetnik je odgovoren za točnost podatkov o govedu. Imetnik je dolžan vodi Register goveda na gospodarstvu.

Register goveda na gospodarstvu (RGG) je knjiga, ki jo imetnik goveda hrani na gospodarstvu, na katerem se redi govedo. Vanjo vpisuje podatke o vseh dogodkih na gospodarstvu: rojstvih, premikih in poginih. Podatke je v RGG potrebno vpisati najkasneje v sedmih dneh od dogodka. Imetnik goveda lahko RGG naroči preko spletnega portala Volos (za imetnike, ki so si pridobili avtorizacijo za dostop z uporabniškim imenom in geslom), preko pooblaščenice organizacije (kmetijsko-gozdarski zavod ali veterinarska organizacija) ali pri UVHVVR. Možno ga je tudi natisniti. Imetniki, ki so si pridobili avtorizacijo za dostop do spletnega portala Volos, lahko RGG vodijo v elektronski obliki (e-RGG). Podatke o živalih na gospodarstvu je

potrebno arhivirati najmanj tri leta. Ko je RGG poln, ga je torej potrebno hraniti še tri leta od dneva, ko je bil vanj vpisan zadnji zapis. Če se je register izgubil, mora imetnik v novi kopiji vzpostaviti stanje, iz katerega so razvidni zapisi o vseh živalih, ki so bile na gospodarstvu v obdobju zadnjih treh let. V RGG imetnik vpisuje podatke o živalih, prihode na gospodarstvo in odhode z gospodarstva ter premike na planino/skupni pašnik/sejem/razstavo.

Sporočanje podatkov v Centralni register goveda (CRG) Imetnik lahko živali na svojem gospodarstvu označuje sam, kot tudi sam vnaša registracije in premike v CRG preko spletnega portala Volos, pri čemer stroškov ni. Vsak imetnik si lahko pridobi dostop do spletnega portala Volos, ne glede na število živali. Lahko pa imetnik vedno za navedene storitve pooblasti izvajalce javne službe (kmetijsko-gozdarski zavod, veterinarsko organizacijo s koncesijo).

Dostop do portala VOLOS Vsak izvajalec dejavnosti, ki goji govedo, drobnico, prašiče, kopitarje ali akvakulturo, lahko pridobi dostop do portala Volos. Za dostop lahko pooblasti tudi drugo osebo. Pridobitev dostopa, ki je brezplačna, izvajalcu dejavnosti omogoča upravljanje s podatki za živali, ki jih goji na svojem obratu. Do dostopa so upravičeni tudi ostali zakonsko upravičeni uporabniki. V okviru portala Volos se vodi Centralni register goveda (CRG), Centralni register drobnice (CRD), Centralni register prašičev (CRPŠ), Centralni register kopitarjev (CRK) in Centralni register objektov akvakulture in komercialnih ribnikov (CRA) ter nekatere druge evidence. Predpogoj za pridobitev dostopa do portala Volos je predhodno registriran obrat (G-MID), torej urejen vpis v EIRŽ - več informacij v zvezi z vpisom v EIRŽ lahko pridobite v storitvi Vpis v Evidenco imetnikov rejnih živali. Izvajalec dejavnosti lahko dostopa le do registrov za tiste živali, za katere je v EIRŽ vpisan kot izvajalec dejavnosti. Od novembra 2022 dalje delujeta dve verziji portala Volos: obstoječi portal Volos in nov portal Volos- v okviru tega portala lahko izvajalci dejavnosti, ki gojijo drobnico, dostopajo in urejajo podatke v CRD.

Glavne prednosti, ki jih nudi dostop do **obstoječega portala Volos** so:

- registracija novorojenih telet;
- registracija goveda, prejetega iz drugih držav članic EU;
- prigrasitev odhoda oziroma prihoda goveda in prašičev z obrata oziroma na obrat;
- vodenje elektronskega registra goveda na gospodarstvu oziroma obratu (e-RGG), ki nadomesti vodenje registra goveda v papirni obliki (rumena knjiga);
- pregled individualnih podatkov o govedu ali kopitarju na obratu;
- pregled podatkov o staležu in premikih živali na obratu;
- vnos staleža za živali na obratu;
- naročanje ušesnih znamk za govedo in prašiče;
- naročanje dvojnikov potnih listov za govedo;
- naročanje dokumentacije (register goveda oziroma prašičev, spremni listi za prašiče);
- pregled morebitnih nepravilnosti (prepozne prigrasitve, nepriglašeni premiki) za govedo in prašiče;
- oddaja vloge za čipiranje kopitarjev za rejo in rabo (izdaja ID ali PO);
- oddaja vloge za registracijo klavnih žrebet brez čipa (izdaja PO);
- pregled aktualnih obvestil in navodil;

- drugo.

Glavne prednosti, ki jih nudi dostop do **novega portala Volos - drobnica**, so:

- registracija individualno označenih ovc in koz,
- priglasitev premikov individualno označenih ovc in koz in skupinskih premikov jagenjčkov in kozličkov,
- izdaja elektronskih spremni listov (e-SLD) in s tem nadomestitev izdaje papirnih spremni listov (SLD),
- vpogled v podatke za svoj obrat,
- vodenje registra drobnice na obratu v elektronski obliki (e-RDO) za individualno označene ovce in koze (vodenje evidenc za jagenjčke in kozličke ostaja nespremenjeno v papirni obliki),
- naročanje novih in dvojnikov ušesnih znamk.

Označitev in registracija goveda Imetnik goveda (imetnik) je dolžan poskrbeti za pravočasno označitev telet na rojstnem gospodarstvu. Tele mora biti označeno čimprej po rojstvu oziroma pred premikom na drugo lokacijo, najkasneje pa do starosti 20 dni. Najkasneje v sedmih dneh od označitve mora imetnik registrirati tele v Centralni register goveda (CRG) ter vpisati rojstvo v register goveda na gospodarstvu (RGG). Označitev in registracijo v CRG lahko imetnik opravi sam ali pa za storitev pooblasti pooblaščenega označevalca iz pristojnega kmetijsko-gozdarskega zavoda ali pristojne veterinarske organizacije.

Za označitev govedi si mora imetnik priskrbeti ušesne znamke za govedo pri enem izmed registriranih ponudnikov ušesnih znamk. Imetnik goveda lahko ušesne znamke naroči pri pooblaščenih označevalcih iz pristojnega kmetijsko-gozdarskega zavoda ali pristojne veterinarske organizacije ali neposredno pri dobavitelju ušesnih znamk.

Ponudbe registriranih ponudnikov ušesnih znamk za govedo:

Ponudba dobavitelja Kmetijski zavod Nova Gorica

Ponudba dobavitelja Kmetijski zavod Bric, Soča

Ponudba dobavitelja Golias d.o.o.

Ponudba dobavitelja Sebastjan Koderman s.p.

Govedo prejeta iz držav članic EU in uvoženo iz tretjih držav

Govedo prejeta v Republiko Slovenijo mora ob premiku spremljati ustrezen potni list ter morebitna druga dokumentacija. Govedo prejeta v Republiko Slovenijo iz držav članic EU je potrebno registrirati v CRG. Govedo uvoženo v Republiko Slovenijo iz tretjih držav je potrebno označiti (preoznačiti) s slovenskimi ušesnimi znamkami ter registrirati v CRG. Označitev in registracijo lahko opravi imetnik sam ali za to pooblasti pooblaščenega označevalca.

Ušesna znamka za govedo je enotna v vsej Sloveniji. Vsaka žival je označena z dvema plastičnima rumenima ušesnima znamkama, ki se vstavita v obe ušesi. Na ušesnih znamkah je odtisnjena identifikacijska številka živali. Sestavljena je iz dvomestne oznake Slovenije (SI) in osem mestne številke. Nad to številko je odtisnjena črna koda. Da bi številke lažje odčitavali, je del številke - zadnja štiri mesta - odtisnjen z velikimi številkami. S slovenskimi ušesnimi znamkami se označi govedo rojeno v Republiki Sloveniji. S slovenskimi ušesnimi znamkami je potrebno označiti (preoznačiti) živali uvožene v Republiko Slovenijo iz tretjih držav.

Premik goveda je vsak premik goveda med gospodarstvi oziroma lokacijami, razen dnevne paše ali nekajdnevne paše na bližnjih pašnikih, če govedo ne prihaja v stik z govedom z drugih gospodarstev. Premikati se sme samo označene in registrirane živali, ob premiku mora žival spremljati potni list za govedo. Vsi premiki goveda morajo biti sporočeni v Centralni register goveda (CRG). Podatke o premikih mora imetnik goveda vpisati tudi v knjigo Register goveda na gospodarstvu (RGG). Premiki telet, starih do 28 dni, se lahko izvedejo tudi z začasnim potnim listom. Premik goveda je imetnik govedi dolžan **priglasiti v CRG najkasneje 7 dni po dogodku**. Vsak premik javita dva imetnika: tisti, ki je govedo oddal, sporoči ODHOD z gospodarstva, tisti, ki je govedo prejel, sporoči PRIHOD na gospodarstvo. Imetnik lahko podatke o premiku v CRG sporoči sam preko portala Volos oziroma za to storitev pooblasti pooblaščen veterinarsko organizacijo.

Obrazca odhod in prihod sta priložena potnemu listu za govedo, na katerem je natisnjena enaka identifikacijska številka živali kot je izpisana na obrazcih. Obrazca nista obvezna in služita le kot pomoč pri sporočanju premikov v CRG. Imetniki lahko ob premiku izpolnijo obrazec odhod/prihod in ga posredujejo pooblaščen veterinarski organizaciji.

Vrste premikov

Premiki med gospodarstvi, oddaja v rejo, oddaja v klavnico

Med te premike se šteje tudi premike goveda med gospodarstvi, ki so registrirana v okviru enega kmetijskega gospodarstva. Imetnik sporoči premik v CRG. Podatke o premiku vpiše tudi v RGG.

Zakol v sili

Pri zakolu v sili imetnik vselej pridobi veterinarsko napotnico ter poskrbi za odvoz bolne oziroma poškodovane živali ali trupa v sili zaklane živali v klavnico. Imetnik v CRG sporoči premik odhod preko pooblaščen veterinarske organizacije, prihod v CRG sporoči klavnica. Podatke o premiku vpiše tudi v RGG.

Pogin

Pri poginu goveda imetnik vedno pokliče veterinarsko higiensko službo (VHS). Imetnik v CRG sporoči premik odhod - datum odhoda je datum smrti (pogina) goveda; prihod v CRG sporoči VHS. Če VHS kadavra ne more odpeljati, je dolžna o tem obvestiti veterinarsko inšpekcijo, ki najkasneje v 48 urah odloči (in obvesti imetnika) o zakupu,

sežigu... Imetnik v CRG sporoči premik odhod preko pooblaščne veterinarske organizacije na podlagi izdane odločbe. Podatke o premiku vpiše tudi v RGG.

Kraja/izguba

V primeru kraje oz. izgube imetnik poda prijavo na policijsko postajo. Imetnik v CRG sporoči odhod goveda preko pristojne veterinarske organizacije z oddajo originalnega potnega lista za govedo ter izpolnjenega kupona odhod ali sporočila o premiku. Imetnik mora poleg obvezno sporočiti še podatke o prijavi kraje oz. izgube goveda in sicer kje (katera policijska postaja), kdaj (datum prijave) in kdo (ime in priimek prijavitelja) je podal prijavo. Premik odhod se v CRG prihlasi na podlagi policijskega zapisnika ter izpolnjenega kupona odhod ali sporočila o premiku. Podatke o premiku mora imetnik vpisati tudi v RGG.

Premiki na sejem/razstavo

Imetnik, ki oddaja govedo na sejem/razstavo, sporoči v CRG premik odhod. Predstavniki sejma v CRG sporoči prihod na sejem in odhod s sejma preko pristojne veterinarske organizacije. Imetnik, ki žival prejema, v CRG sporoči premik prihod. Imetnik vpiše podatke o premiku tudi v RGG.

Odprema/izvoz

Gre za premik goveda iz Republike Slovenije v države članice EU/tretje države. Imetnik sporoči odhod v CRG ter vpiše podatek o premiku v RGG.

Premiki na planino/skupni pašnik

Gre za premike goveda na pašo na planino/skupni pašnik med 15. aprilom in 15. oktobrom.

Na kratko:

- V CRG se premike prihlasi na poenostavljen način preko obrazca **Zapisnik o prigonu živali na pašo na planino/skupni pašnik**, ki ga izpolni imetnik goveda na planini/skupnem pašniku.
- Imetnik živali na zadnjo stran potnega lista za govedo v rubriko »premiki na planino/skupni pašnik« vpiše datum odhoda in G-MID planine/skupnega pašnika, na katerega se žival premika.
- Potne liste za govedo imetnik živali izroči imetniku goveda na planini/skupnem pašniku. V register goveda na gospodarstvu vpiše odhod na pašo v rubriko »premiki na planino/skupni pašnik«.

POMEMBNO: Če je odhod goveda v CRG sporočen takoj po opravljeni registraciji, se z vnosom odhoda blokira izdaja potnega lista na prvega imetnika. Potni list bo šel v postopek izdaje šele ob vnosu prejema govedi v CRG s strani prejemnika govedi. Če se odhod govedi v CRG sporoči po izdaji potnega lista, je prvi imetnik dolžan potni list po prejemu posredovati novemu imetniku.

Potni list za govedo je dokument, ki se izda ob rojstvu goveda, prejemu goveda iz držav članic EU in uvozu goveda iz tretjih držav in spremlja govedo do konca življenja ali izvoza v tretje države. Imetnik goveda hrani potne liste na gospodarstvu, kjer se govedo nahajajo. Če se govedo premika, mora govedo na poti spremljati potni listi. Na potnem listu so natisnjeni osnovni podatki o živali (identifikacijska številka, rojstni podatki, podatki o prvem imetniku goveda). Prvi imetnik, ki mu je izdan potni list za govedo, s podpisom jamči, da so podatki na potnem listu točni. Vsak naslednji imetnik goveda mora v potni list takoj po prejemu vpisati podatke o svojem gospodarstvu, datum prejema goveda in se podpisati. S tem potni list za govedo postane veljaven. V ustrezne rubrike potnega lista imetnik goveda vpiše tudi premike na planinske in skupne pašnike ter sejme in razstave.

REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARNO HRANO, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana		POTNI LIST ZA GOVEDO	
Datum izdaje:		Št. PL:	Izvod:
Identifikacijska številka živali		Podatki o živali	
IME:		Datum rojstva:	Mati:
		Spol:	Oče:
		Pasma:	
		Tip EID:	
Prvi imetnik			
G-MID	Datum prihoda	Ime in priimek/Naziv ter naslov imetnika	Podpis imetnika
1			
Podatki o poreklu, če žival ni rojena v Sloveniji			
Država rojstva:		ID rojstnega gospodarstva:	
Premiki			
G-MID	Datum prihoda	Ime in priimek/Naziv ter naslov imetnika	Podpis imetnika
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
G-MID	☐ Procesa/Rasa Zetor ☐ Zetor v sili ☐ Poga ☐ Krava/izpusta ☐ Krava/Ostrega v EU ☐ Ostrega		G-MID
Ime, priimek/ Naziv	Ulica, hiš:		Ime, priimek/ Naziv
Poljna št. polja:	Datum odhoda/pogina:		Poljna št. polja:
Podpis odkupitelja:	Podpis prejemnika:	Datum prihoda:	Podpis prejemnika:
Datum priglasitve:		Datum priglasitve:	

PREMIKI NA PLANINO/SKUPNI PAŠNIK				
Datum prigona	G-MID planine/pašnika	Ime in priimek/Naziv imetnika	Datum odgona	Podpis imetnika

Literatura je na voljo pri avtorju.

**SEZNANITEV S TEŽAVAMI NA TERENU PRI IZVAJANJU PREGLEDOV NA
KRAJU SAMEM ZA POSAMEZNO PODINTERVENCIJO IZ INTERVENCIJE
DOBROBIT ŽIVALI - POROČILO O UGOTOVLJENIH KRŠITVAH NA VLOGAH ZA
UKREPE DŽ V LETU 2022**

Karmen Jerič, KGZS Zavod Murska Sobota

Skladno z 9. členom Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 809/2014, z dne 17. 07. 2014, za ukrepe KOPOP, EK, OMD in DŽ države članice vsako leto do 15. julija, Komisiji za vse sheme neposrednih plačil, ukrepe za razvoj podeželja in tehnično pomoč ter sheme podpore v vinskem sektorju iz členov 46 in 47 Uredbe (EU) št. 1308/2013 sporočijo kontrolne podatke in kontrolno statistiko za predhodno koledarsko leto ter zlasti: (a) podatke v zvezi s posameznimi upravičenci v smislu vlog za pomoč in zahtevkov za plačilo, prijavljenih površin in živali in/ali površin in živali, za katere se zahteva plačilo, ter rezultatov upravnih pregledov, pregledov na kraju samem in naknadnih pregledov; (b) kadar je ustrezno, rezultate pregledov v zvezi z navzkrižno skladnostjo, vključno z ustreznimi zmanjšanji in izključitvami. Taka uradna obvestila se pošiljajo po elektronski poti na podlagi tehničnih specifikacij za prenos kontrolnih podatkov in kontrolne statistike, ki jih državam članicam zagotovi Komisija.

Nekaj statistike za leto 2022

Skupno na Dobrobiti živali obračunanih **8.753 KMG MID-ov**, od tega je glavnina na operaciji DŽ govedo in sicer **7.938 KMG MID-ov**. Z administrativno kontrolo sta bili na operaciji DŽ govedo ugotovljeni **402 kršitvi**. Neopravljeno koprološko analizo je imelo 142 vlagateljev, le-ta se od leta 2020 opravlja administrativno in ne na kraju samem.

Na DŽ govedo je bilo v letu 2022 izvedenih 332 kontrol na kraju samem in ugotovljeno 60 kršitev.

- Izplačan znesek: 7,428 mio eur
- Zavrnen znesek: 147.105 eur
- Administrativna kontrola se je izvajala na 100 % vzorcu vlog.

Slika 1

Število kršitev pri administrativni kontroli v I. 2022

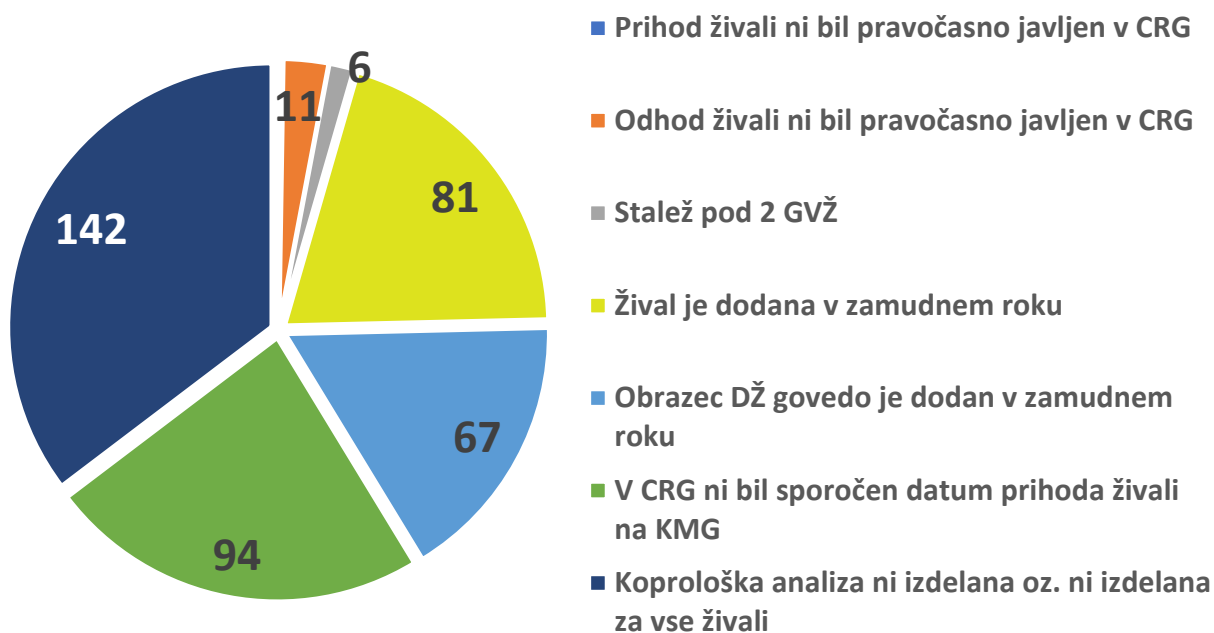

Tabela 1: Število kršitev ugotovljenih s kontrolo na kraju samem v letu 2022

Kršitev	Število	%
Tretiranje za govedo ni izvedeno	15	25 %
Žival ni na paši	10	16,7 %
Žival ni označena	15	25 %
Dnevnik paše se ne vodi	2	3,33 %

Živali se pasejo na območju, kjer je paša prepovedana	3	5 %
Žival nima potnega lista oz. je neustrezen	9	15 %
Žival ni vpisana v CRG	3	5 %
Žival se ne nahaja na KMG	1	1,67 %
Tretiranje za govedo ni izvedeno v roku	1	1,67 %
Tretiranje ni izvedeno za vse živali	1	1,67 %

Katalog upravnih sankcij navaja naslednje **SPLOŠNO PRAVILO**:

Če je v tekočem letu pri posamezni zahtevi v podintervenciji DŽ – govedo ugotovljenih več kršitev, se za to zahtevo uporabi najvišja stopnja upravne sankcije.

V spodnjih tabelah so navedena zmanjšanja plačila, ko se ugotovi kršitev zahteve v letu 2023.

Tabela 2:		Nabor kršitev			PAŠA
Pogoj	Kršitev	Upravna sankcija ob prvi kršitvi	Prva ponovitev kršitve	Druga ponovitev kršitve	Tretja in nadaljnje ponovitve iste kršitve
Koprološka analiza po končanem obdobju paše	Ni izdelana v roku	- 35%	- 50 %	- 75 %	Ni izplačila
	Ni izdelana za vse živali v roku	- 15 %	- 20 %	- 25 %	
Izdaja zdravil	Ni izvedena enkrat	- 20 %	- 30 %	- 40 %	Ni izplačila
	Ni izvedena dvakrat	- 40 %	- 60 %	- 80 %	
Dnevnik paše	Dnevnik se ne vodi	- 20 %	- 25 %	- 30 %	Ni izplačila
	Dnevnik se ne vodi sprotno	- 10 %	- 15 %	- 20 %	
Prepoved ali omejitev paše znotraj ekol. pom. območij	Živali se pasejo na območju, kjer je paša prepovedana, ali v času, ko ta ni dovoljena	- 30 %	- 40 %	- 50 %	Ni izplačila

Tabela 3: Nabor kršitev IZPUST

Pogoj	Kršitev	Upravna sankcija ob prvi kršitvi	Prva ponovitev kršitve	Druga ponovitev kršitve	Tretja in nadaljnje ponovitve iste kršitve
Izpust	Zahteva ni izpolnjena	Ni izplačila	Ni izplačila	Ni izplačila	Ni izplačila + Izključitev
Dnevnik ali urnik izpustov	Dnevnik se ne vodi ali urnik ni izdelan	- 20 %	- 25 %	- 30 %	Ni izplačila
	Dnevnik se ne vodi sproti	- 10 %	- 15 %	- 20 %	Ni izplačila
Najmanjša površina izpusta	Do vključno 10 % manjša površina na žival od zahtevane	- 10 %	- 10 %	- 30 %	Ni izplačila
	Več kot 10 % manjša površina na žival od zahtevane	Ni izplačila	Ni izplačila	Ni izplačila	Ni izplačila + Izključitev

Tabela 4: Nabor kršitev VZREJA TELET

Pogoj	Kršitev	Upravna sankcija ob prvi kršitvi	Prva ponovitev kršitve	Druga ponovitev kršitve	Tretja in nadaljnje ponovitve iste kršitve
Najmanjša površina izpusta	Do vključno 10 % manjša površina na žival od zahtevane	- 10 %	- 10 %	- 30 %	Ni izplačila
	Več kot 10 % manjša površina na žival od zahtevane	Ni izplačila	Ni izplačila	Ni izplačila	Ni izplačila + Izključitev
Nastilj na polnih tleh	Tla niso nastlana	- 20 %	- 25 %	- 30 %	Ni izplačila

Literatura je na voljo pri avtorju.

DOBRA PRAKSA DOBROBITI ŽIVALI NA GOVEDOREJSKI KMETIJI ZAGRADIŠNIK (GORNJI GRAD)

Iztok Polanšek, Rok Samec, Andreja Marguč Kavc, mag. Peter Pšaker

Dobra praksa dobrobiti živali na govedorejski kmetiji Zagradišnik (Gornji Grad)

V sodelovanju s kmetijo Zagradišnik iz okolice Gornjega Grada, je bil posnet video primer dobre prakse dobrobiti živali, v katerem niso predstavljene samo zahteve podintervencije, ampak tudi drugi aspekti dobrobiti živali pri reji govedi. Kmetija obdeluje preko 30 ha kmetijskih zemljišč. Redi 15 krav dojilj čiste pasme limuzin in mlado živino, skupaj 36 glav goveda. V čredi imajo tudi licenciranega bika pasme limuzin, ki poskrbi, da so telitve sezonske in pred začetkom paše. Živali so v rastni sezoni na pašniku. Pasejo se na lastnih površinah in tudi na planinskem pašniku na Menini planini.

V preteklem letu so se odločili za preureditev hleva iz klasične vezane reje na sistem proste reje z globokim nastiljem. Živali imajo na voljo tudi izpust. Od aprila do novembra temelji prehrana krav dojilj na sveži krmi iz paše. Pozimi jih krmijo samo z voluminozno krmo v obliki senaže in silaže. Skozi celo leto imajo živali na voljo mineralno vitaminski dodatek. Vsa teleta so stalno prisotna pri materah, kar je pomembno za razvoj stika med materjo in teletom. Na kmetiji imajo že dolgo tradicijo paše goveda, ker imajo nekaj površin, ki so težko dostopne z mehanizacijo.

Reja krav dojilj je še posebej primeren način reje govedi na tistih kmetijah, ki imajo v času vegetacije možnost paše. Živali so lahko na pašniku šest in več mesecev, tako si rejec prihrani veliko časa potrebnega za oskrbo živali. Reja na paši zahteva dodatno znanje, saj je potrebno v začetku vegetacije na pašniku vzpostaviti stopničasto rušo in zagotoviti, da bo ponudba kakovostne paše čez vso vegetacijo dovolj velika. Na pašniku morajo imeti živali vodo, rudninske snovi, senco in zavetišče.

S pašo in prosto rejo goveda Zagradišnikovi odgovorno skrbijo za dobro počutje svojih živali in so dober zgled in primer dobre prakse ostalim rejcem, ki se odločajo za izvajanje dobrobiti živali na svoji kmetiji.

DOBRA PRAKSA DOBROBITI ŽIVALI, kmetija Zagradišnik, Gornji Grad

Video: